

YTTRANDE
2019-09-18

Dnr O 8-2019

Institution som begärt yttrande

Uppsala universitet
Box 256
751 05 Uppsala

Bakgrund

Uppsala universitet har genom en skrivelse som inkom den 18 juli 2019 begärt yttrande från Expertgruppen för oredlighet i forskning vid Överklagandenämnden för etikprövning. I skrivelsen anförs att XX har varit anställd som professor vid institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap vid universitetet under tiden 17 oktober 2016 — 30 april 2019. Hon var under samma tid knuten till Umeå universitet som gästforskare. Under den tid som XX har varit anställd vid Uppsala universitet förekommer hon som författare till ett antal artiklar som gäller forskning i den s.k. Luleåkohorten. Enligt anmälan avser misstankarna dels att forskningen bedrivits vid Uppsala universitet utan att universitetet står som forskningshuvudman i etikillstånden, dels att XX inte velat utge kodnyckeln till den databas som utgjort underlag till den forskning som avses i anmälan till universitetet. I ärendet uttrycks att denna förvägran leder till misstanke om att det förekommit förfalskning eller fabrikation i den anmälda forskningen. Det hävdas vidare i ärendet att den databehandling som har skett inte har varit anmäld till dataskyddsbudet vid Uppsala universitet.

Uppsala universitet önskar en bedömning om XX haft fog för sitt handlande att inte lämna ut kodnyckeln och om det finns fog för ytterligare utredning. Finner Expertgruppen att det finns fog för ytterligare utredning bör en fullständig undersökning av den anmälda forskningen göras. Uppsala universitet begär vidare att Expertgruppen yttrar sig över frågan huruvida etikillstånden täcker den forskning som avses.

Expertgruppens bedömning

XX har i sin replik till universitetet korrekt återgivit att det är Umeå universitet såsom forskningshuvudman som äger rätten till ifrågasvarande forskningsdatabas. Det är mot den bakgrunden uppseendeväckande att Uppsala universitet tagit strid mot XX för att förmå henne att lämna ut dessa uppgifter. Än mer anmärkningsvärt är att universitetet därefter misstänkliggjort XX och tagit hennes helt korrekta invändning till intäkt för att forskningen varit behäftad med fusk. Expertgruppen konstaterar att Uppsala universitet alltså har begärt handräckning för att förmå en forskare att i strid mot gällande lagstiftning lämna ut uppgifter

vilka hon enligt lag inte får lämna ut och som universitetet inte har rätt att begära. Expertgruppen anser att Uppsala universitet förtjänar allvarlig kritik för nu beskrivna agerande.

Vad gäller frågan om att databehandlingen inte varit anmäld till dataskyddsombudet vid Uppsala universitet så finner Expertgruppen att detta inte faller under begreppet oredlighet i forskning.

Ärendet är därmed slutbehandlat från Expertgruppens sida.

Detta yttrande har beslutats av Lena Berke, ordförande, Lena Halldenius, Jack Lysholm, Elisabeth Rachlew, Ulrik Ringborg, Göran Sandberg och Elin Wihlborg. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har dessutom närvarat ersättarna Per Carlbring, Jerry Eriksson, Sofia Feltzing, Aleksander Giwercman, Holger Luthman, Björn Petersson och Karin Sporre, kanslichefen Jörgen Svidén samt administrativa sekreteraren Eva Kaaman Modig.

För Expertgruppen för oredlighet i forskning

Lena Berke